

JOK-BLADET

4 - 2012

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2012.11.20)
E-mail: olle.bernard@comhem.se
JOKs hemsida: jokhemsida.se

ÅR 2012 – JÄRVAFÄLTETS ARTRIKASTE ÅR

Det snart gångna året kommer att gå till historien som det artrikaste beträffande fåglar på Järnafältet. Detta gäller inte bara för hela Järnafältet, utan också för den norra respektive den södra delen av JOKs verksamhetsområde.

Allt sedan början av 1990-talet har antalet observerade fågelarter noggrant redovisats för Järnafältets norra del, och fram till år 2012 löd årsrekordet för detta område på 192 arter. Ett antal som uppnåddes år 2000, 2005 och 2011.

I mitten av november 2012 hade det nya rekordantalet 203 arter observerats på hela Järnafältet. På den norra delen hade vid samma tidpunkt 199 arter observerats, och på den södra delen 169 arter. Också detta rekordsiffror.

En av orsakerna, till dessa trevliga rekordsiffror, är att Järnafältet gästades av rekordmånga ugglearter under år 2012.

Läs gärna mer om "Järnafältets bästa uggleår" på annan plats i detta JOK-blad.

En annan och en ännu mera avgörande orsak, till att så många arter upptäckts på Järnafältet, är tveklöst det stora antalet med ivriga och skickliga fågelskådare (läs gärna JOK-are), som bevakar fältets fågelfauna under, med lätt överdrift, dygnets alla timmar.

Eftersom detta skrivs i mitten av november, finns det fortfarande chans att ytterligare förbättra de nya årsrekorden på Järnafältet.

PS 1: För att de nya rekorden skall gälla måste några av årets observerade arter som stäpphök, mindre skrikörn, tretåig mås och svarthuvad mås rapporteras och godkännas av den regionala raritetskommitten.

PS 2: Arter som fram till mitten av november observerats på södra, men ännu ej på norra delen av Järnafältet:

Kornknarr	Svart rödstjärt
Pärluggla	Bändelkorsnäbb

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2013, se sida 2.

JOKs VÅRPROGRAM 2013:

Exkursioner; sidorna 19-21.

Innekvällar; sida 22.

I detta utskick ingår även JOKs Medlemsförteckning.

OBS! Inbetalningskort, gällande medlemsavgiften för år 2013, finns tryckt på sida 21 (= näst sista sidan) i detta JOK-blad.

*God Jul och Gott Nytt År
tillönskas alla JOKare*

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE 2013

Härmed kallas till Järvafältets Ornitologiska Klubbs årsmöte för år 2013.

Tid: 2013-02-05, kl. 19:00
Lokal: Naturskolan, Väsby gård

Efter årsmötesförhandlingar följer en kavalkad över det gångna året på Järvafältet, med bilder tagna av JOKs många duktiga fotografer.

Bildsammanställare och presentatör av JOKs årskrönika 2012 är Johan Wallin.

Läs mera om programpunkten i JOKs vårpogram som redovisas i slutet av detta JOK-blad, där innekvällarna presenteras på sida 22.

MEDLEMSAVGIFTEN FÖR ÅR 2013

I detta utskick är inbetalningskortet, gällande medlemsavgiften (50 kr) för år 2013, tryckt på sida 21 (= näst sista sidan).

Vid betalning är det viktigt att Du anger ditt namn och medlemsnummer.

Ditt medlemsnummer hittar Du i medlemsförteckningen för år 2012.

Är Du ny medlem anger Du helt enkelt "NY" som medlemsnummer.

Vi hoppas naturligtvis att Du även i fortsättningen vill vara medlem i JOK och i så fall önskar vi att Du betalar in medlemsavgiften så snart som möjligt, eftersom detta avsevärt underlättar arbetet för klubbens kassör och medlemsansvariga. Dessa befrias därigenom från det trista arbetet med att skicka ut påminnelser om medlemsavgiften.

OBS!

Har Du förlorat det bifogade inbetalningskortet (sida 21), går det lika bra att betala in medlemsavgiften (50 kr) med en vanlig postanvisning eller via internet på plusgironummer 580 132-9.

PS: Missa inte att skriva Ditt namn och medlemsnummer på postanvisningen, om detta betalningssätt nyttjas.

MEDLEMSFÖRTECKNING

I detta utskick ingår JOKs medlemsförteckning 2012.

JOKs medlemsförteckning är från och med 2011 kompletterad med medlemsnummer.

Detta nummer skall anges när du betalar in medlemsavgiften.

Om du upptäcker felaktigheter eller känner till förändringar/kompletteringar i medlemsförteckningen, bör du kontakta Clas Cronlund (583 529 27) så att denna blir så korrekt som möjligt.

ÄNNU FLER NYA MEDLEMMAR HÄLSAS VARMT VÄLKOMNA TILL JOK

Maj Pihlgren, Sollentuna
Ola Andersson, Stockholm
Nils Häger, Sollentuna

Eva-Lena Jansson, Spånga
Anders Zetterlund, Spånga

MEDLEMSenkÄT

Styrelsen är angelägen om att försöka leva upp till medlemmarnas förväntningar på föreningens verksamhet. För att få ett bättre underlag för arbetet har vi beslutat att genomföra en frivillig medlemsenkät.

Enkäten kommer att administreras digitalt och svaren hanteras konfidentiellt eller öppet efter din egen vilja.

Om du tycker att allt är bra, och att vi skall fortsätta som tidigare, är det också viktig information.

Vi hoppas på många svar och ser fram emot att få höra medlemmarnas åsikt.

Enkäten finns som en del av hemsidan som man når via en länk.

Man kan också gå in via internetadressen: www.jokhemsida.se/enkat.

För att bara våra medlemmar skall kunna svara, har vi kopplat en kod till enkäten.

En ruta med två rutor i dyker upp och i den övre av de två rutorna skall man skriva in, **jokmedlem**, i ett ord och i den undre skriver man in koden, **jokmedlem12055**, i ett ord utan mellanslag.

INNEKVÄLLSREKORD

JOKs första innekväll hösten 2012 besöktes av **60 st medlemmar, vilket innebar en tangering av gällande publikrekord.**

Föredrag med bilder presenterades denna kväll (2/10) av **Bo Tallmark** och temat var **Namibia och Botswana**.

JOKs innekvällar har vid två tillfällen tidigare lockat till sig lika stor publik, d v s 60 personer: 3/2 2004- Fåglar m m i Västerbotten, Anders Arnell.

3/10 2006- Fågelfaunan i Östafrika, Anders Bjärvall.

Vid JOKs andra innekväll denna höst (6/11) visade **Lars-Olof Johansson bilder med temat "Sydamerikanska guldkorn"** och i novembermörkret hade denna kväll 51 personer sökt sig till Väsby gård.

I år har JOKs innekvällar varit populärare och mer publikdragande än någonsin tidigare.

Vid de fyra möteskvällarna deltog 217 medlemmar, vilket med tämligen bred marginal slog det gamla årsrekordet på 202 medlemmar, detta noterat år 2011.

Medlemmarnas stora intresse för klubbens innekvällar är givetvis mycket trevligt och dessutom stimulerande för styrelsen och då i synnerhet för de som har ansvaret för våra innekvällar.

Ett stort tack till **Lena Radler** och **Johan Wallin** för deras arbete med innekvällarna – fixat föredragshållare, bildvisningsutrustning och inte minst det otroligt viktiga fiket och detta i år således åt rekordmånga besökare.

Ett tack naturligtvis till **Bengt Sundberg** och **Rikard Dahlén** som ansvarat för vår "klubb-lokal" d v s Naturskolan på Väsby gård.

INNEKVÄLLSREKORDÅRET 2012

7/2 Årsmöte + Järvafältets fåglar m m 2011	- Johan Wallin m fl	-Antal deltagare 58 st.
6/3 Syrien -från alpseglare till ökenpipare	- Tomas Haraldsson	-Antal deltagare 48 st
2/10 Namibia och Botswana	- Bo Tallmark	-Antal deltagare 60 st.
6/11 Sydamerikanska guldkorn	- Lars-Olof Johansson	-Antal deltagare 51 st.

Total besöktes JOKs innekvällar i år av **217 medlemmar** (= ca 54 medlemmar/innekväll).

SÄBYSJÖNS FÅGELTORN

I slutet av september gav Järfälla kommun en konsult i uppdrag att skissa och kostnadsberäkna ett nytt fågeltorn vid Säbysjön.

Det nya tornet planeras att utföras i samma storlek och modell som det nedbrunna trätorntet. Emellertid kommer tornets bärande konstruktion, som pelare och balkar, att byggas av stål. Konsultens skisser och kostnadsberäkning utgör underlag, då Järfälla kommuns tjänstemän arbetar vidare med att bli försökta få fram pengar till tornbygget.

Järfälla kommun kommer att ansöka om ekonomiskt bidrag till ett nytt fågeltorn från Naturvårdsverket och Länsstyrelsen och detta med pengar från deras satsning på lokal naturvård sk LONA-projekt. LONA står för Lokal Naturvårdssatsning.

Ett LONA-bidrag får dock maximalt utgöra 50% av kostnaden för en planerad naturvårdsinsats, som t ex att bygga ett fågeltorn. Detta betyder att den bidragssökande, i detta fall Järfälla kommun, måste garantera minst 50% av pengarna till ett naturvårdsprojekt, innan det är möjligt att ansöka om LONA-bidrag.

Redan i mitten av november lyckades de tjänstemän hos Järfälla kommun, som arbetar med fågeltornsfrågan, få ett löfte om att kommunen garanterar minst halva kostnaden för ett nytt fågeltorn.

Mycket positivt och viktigt eftersom detta således utgör ett villkor, för att man skall kunna gå vidare och ansöka om LONA-pengar.

Vi får hoppas på att LONA-bidraget beviljas och då gärna med maximala 50%.

JOK har tillfrågats om vi vill medverka som medsökande beträffande LONA-bidraget, vilket vi givetvis ställt oss positiva till.

Tyvärr finns det ett problem med dessa LONA-pengar. Om bidrag beviljas för t ex vårt tornbygge, meddelas ansökande kommuner detta under i bästa fall inledningen av mars 2013.

Denna tidpunkt är ogynnsam, d v s lite för sen, då det gäller att hinna få Säbysjöns fågeltorn klart inför kommande säsong, d v s helst redan under april.

JOKs förhoppning är naturligtvis att detta problem skall kunna lösas.

I värsta fall får väl vi JOKare fundera på om vi kan låna ut lite pengar till kommunen, så att det går att komma igång med bygget vid ur fågel- och skådarsynpunkt allra lämpligaste tidpunkt.

För att försöka få ihop pengar/bidrag till ett nytt fågeltorn, skickade Järfälla kommun under november ut brev till några av de större affärerna på Barkarby handelsplats, för att testa deras intresse för att sponsra ett nytt fågeltorn.

Vi får hålla tummarna för att något av dessa företag, gärna flera, kan tänka sig att avsätta lite marknadsförings- och/eller reklampengar, till ett nytt fågeltorn vid Säbysjön.

Om vi får sponsorpengar kommer kanske problemet, med LONA-pengarnas en aning ogynnsamma utbetalningstidpunkt för ett fågeltornsbygge, att kunna lösas.

När detta skrivs i mitten av november, finns det ingen som med absolut säkerhet kan uttala sig om Säbysjöns fågeltorns exakta framtid.

Undertecknads förhoppning, om ett nytt fågeltorn vid Säbysjön, är dock idag trevligt nog betydligt större än för några veckor sedan.

Det känns nu fullt möjligt, att kommunen skall kunna ersätta det nedbrunna fågeltornet med ett nytt, och detta kanske t o m redan inför eller åtminstone under nästa fågelsäsong vid Säbysjön.

När du läser detta, förmodligen i senare delen av december, vet vi kanske mer om hur det går i "fågeltornskampen".

Undertecknad, och säkert ytterligare ett stort antal JOKare, kan nog inte tänka sig en bättre julklapp, än ett besked om att ett nytt fågeltorn skall byggas vid Säbysjön och vara klart då vårfåglarna anländer.

Information från Järfälla kommun angående fågeltornet kommer snarast möjligt att presenteras på JOKs hemsidas Anslagstavla.

TACK FÖR BREV TILL TEKNISKA NÄMNDEN

Enligt uppgift har många skrivit och mailat brev till Järfälla kommuns tekniska nämnd och påtalat behovet av att ersätta det nedbrunna fågeltornet med ett nytt. Givetvis mycket positivt.

Ett stort tack för alla inmailade brev, flera av dessa har säkert kommit från JOKare, och kanske är det just dessa brev, som bidrar till att vi förhoppningsvis kan få ett nytt fågeltorn vid Säbysjön redan nästa år.

JÄRFÄLLA KOMMUNS NYA ÖVERSIKTSPLAN

Under hösten 2012 presenterade Järfälla kommun en ny skötselöversiktsplan, där man redovisar kommunens planerade utveckling fram till år 2030.

Det mest framträdande i den nya översiktsplanen är den ökande folkmängd, som inte bara Järfälla kommun, utan hela Storstockholmsområdet planerar för att kunna ta emot under de närmaste decennierna.

För Järfälla kommuns del beräknas folkmängden ha ökat med ca 30 000 personer, upp till närmare 100 000 personer, år 2030. Detta innebär en ökning med ungefär en tredjedel av dagens folkmängd i Järfälla kommun.

För att kunna ta emot alla dessa människor förtätas dagens bebyggelse och idag gröna ytor som t ex Barkarbyfältet exploateras.

En rejält ökad folkmängd i Storstockholm innebär, som alla inser, ett ökat tryck på områdets gröna ytor, som t ex Järvafältets naturreservat. Vi får bara hoppas på, och givetvis också försöka påverka, att aktuella kommuner tar hand om det förväntade ökade antalet besökare i reservaten. Det är kommunerna som har ansvaret för naturreservatens skötsel och tillsyn och därmed också för att de naturvärden, som idag kan upplevas i reservaten, kan bevaras. Allra helst önskar man att den biologiska mångfalden ökas till glädje för ett växande antal besökare.

För att klara naturreservatens skötsel och tillsyn, samt bevarande av naturvärden, måste med allra största sannolikhet betydligt mer pengar avsättas till det som allmänt brukar benämnas för naturvård.

Vi får hoppas på att våra politiker inser detta.

Utdrag ur JOKs remissvar

JOK lämnade i november in skriftliga åsikter (remissvar) till Järfälla kommun beträffande den nya översiktsplanen.

JOKs redovisade synpunkter omfattar i huvudsak den del av Järfälla kommuns översiktsplan som behandlar denna kommuns del av Järvafältet.

JOK betonar tydligt att **skyddet av de grönytor som finns idag måste förstärkas.**

JOK förordar att kommunen väljer en utveckling med en **tätare och högre bebyggelse.**

Detta bör genomföras i kommunens befintliga tätkärnor, för att därmed inte minska arealen hos idag befintliga grönområden.

JOK önskar också att **Igelbäcken naturreservatsskyddas** på den sträcka över det gamla flygfältet, där bäcken fortfarande saknar skydd. JOK anser att bäcken skall skyddas på ett område av minst 250 meter på vardera sidan av bäckfäran.

JOK ställer sig bakom kommunens planer på att bevara **gröna stråk/kilar** mellan Järvafältet och omgivande områden.

Därför ser JOK med oro på planerna att anlägga olika former av verksamhet utefter Stäket-Rotebroleden. Detta skulle innebära att den idag enda egentliga kvarlevande gröna kilen, om man undantar Igelbäckens dalgång, i princip stängs av. JOK anser således att det inte skall byggas alltför omfattande utefter den aktuella leden.

För att försöka bevara något av den nödvändiga gröna kilen norrut från Järvafältet, önskar JOK att man bygger skötselvägar/**viltbroar/övergångar**, och detta gärna på flera platser över den aktuella vägen.

FLITIGA TALGOXAR

En studie av talgoxars matleveranser till sina ungar i en holk har genomförts i Skåne.

Under häckningssäsongen levererar ett talgoxepar mat var fjärde minut till sina ungar.

Detta innebär att det flitiga paret matar sina ungar 500 gånger/dag och totalt 9000 gånger under en häckningssäsong.

Ungarnas mat utgjordes av larver (80%) kompletterat med insekter och spindlar.

Ett bra tips för den som tycker sig ha för mycket objudna snyltgäster på sina fruktträd är att sätta upp mängder med fågelholkar.

Källa: Tidningen "Anser" = Skånes Ornitologiska Förenings medlemstidning.

FÅGLARS FLYGHASTIGHET

I mitten av september genomfördes ett fältarbete av bl a Lunds universitet, där våra flyttfåglars flyghastigheter uppmättes. Hastighetsmätningarna utfördes vid Näsbybadet, beläget nordost om Ottenby. Denna plats var lämplig p g a att här finns en tillräckligt lång, rak och obruten kustlinje för att kunna observera de flygande fåglarna.

Mätningarna genomfördes med hjälp av kikare och specialprogrammerade datorer som bl a registrerade hastighet, höjd och vindförhållanden.

Att olika arter flyger olika fort är ju ingen direkt överraskning. Den högsta uppmätta medelhastigheten hade änder, vilka flög med ca 24 m/s och detta motsvarar ca 85 km/tim.

Källa: SOFs hemsida 2012-09-11.

NÅGRA PLUS OCH MINUS UNDER ÅR 2012

Nedan redovisas några personliga reflektioner över vad som upplevts som positivt (+) och negativt (-) på Järvafältet under år 2012 (d v s fram till mitten av november).

Detta är som sagt personliga reflektioner och du har alldeles säkert en egen, och kanske helt annan uppfattning om vad som upplevts som bra eller dåligt för fågellivet, JOK o s v under år 2012.

+

Under år 2012 observerades flera fågelarter på Järvafältet än något år tidigare.

203 arter observerades på hela Järvafältet, 199 arter på fältets norra del och 168 arter på den södra delen.

År 2012 utgör **det största uggleåret genom tiderna på Järvafältet**, med observationer av **hökuggla, sparvuggla, hornuggla, jorduggla, slaguggla, lappuggla, kattuggla och pärluggla.**

Tretåig mås och lappuggla blev nya arter på Järvafältet.

Efter två års frånvaro häckade **brun kärrhök** (1 par) åter på Järvafältet.

Även **tornfalk** återvände som häckfågel och detta med 3 par till Järvafältet. Senast tornfalkar häckade på Järvafältet var år 2009.

Översjöns **fiskgjusepar** fick två ungar flygga.

Brunandshäckningar konstaterades i Ravalen och Råstasjön, vilket inte sker varje år.

I år konstaterades för första gången sedan år 2009 (Skogvaktarkärret) en lyckad häckning av **smådopping** på Järvafältet (Säbysjön).

Skrattmåskolonierna lyckades bra vid både Råstasjön och Säbysjön.

Efter en relativt omfattande restaurering av **Väsby sjöäng**, lockade denna i år till sig flera fåglar än på många år. Bl a konstaterades området enda **skedandshäckning** vid denna lokal.

Det första kända fyndet av **nattskärria** på norra delen av Järvafältet gjordes den 22/9 i närheten av Fornborgsberget.

En **gråspett** gästade 30-meterskärret den 8/11.

I år fick alldeles säkert flera JOKare än någonsin tidigare höra **sommargylling** sjunga eftersom en, eller möjligen 2 st gyllingar, under en period uppehöll sig vid Granholmstippen och området vid 30-meterskärret.

Rekordmånga **busksångare**, totalt 4 st, observerades i år på Järvafältet.

-

Säbysjöns fågeltorn brann ner den 27/7 2012. Oerhört trist och verkligen svårt att komma över. Flera av oss tvingas nog att få leva med en envis olust, tills dess att ett nytt fågeltorn åter är på plats.

När och om ett nytt torn kommer att byggas finns det, när detta skrivs, tyvärr ingen som kan svara på. Åtminstone inte exakt när, men vi hoppas givetvis på att Järfälla kommun snart möjligt skaka fram pengar till detta bygge.

Avsaknaden av ett fågeltorn vid Säbysjön försämrar dramatiskt förutsättningen till att bevak/inventera Säbysjöns fågelfauna, något som JOK utfört sedan klubben bildades år 1961.

År 1978 byggdes sjöns första fågeltorn, och därmed förbättrades möjligheterna betydligt till att observera sjöns fågelfauna.

Exploateringen av **Barkarbyfältet** fortsätter, och i samma takt minskar tyvärr detta områdes värde som fågelokal.

Folkmängden i Storstockholm, vilket inkluderar även Järvafältet, ökar konstant. Ett ökat antal boende (flera tusen) på bl a Järvafältet medför tveklöst ett **ökat tryck på de gröna ytorna**, vilket även inkluderar de områden som idag är naturreservat.

I framtiden tvingas nog föreningar, och övriga som intresserar sig för de gröna ytorna och naturreservaten, få ägna sig åt att försvara dessa mot olika former av ingrepp och störningar.

Under vintern 2011-12 röjdes som vanligt mycket vass och sly bort vid Säby strandäng och 30-meterskärret, men tyvärr gick en maskin (en traktor med röjningsaggregat) genom isen i **vassröjningsarbetets** slutskede. Därmed finns det tyvärr risk för att denna olycka kommer att försvåra, då det gäller att i framtiden få ut röjningsmaskiner på strandängens öar.

En mycket **nederbördsrik höst** medförde att planerade naturvårdsarbeten vid bl a Säby strandäng och 30-meterskärret fick skjutas upp p g a att markerna var för sanka för tillgängliga maskiner.

De djur, som normalt brukar beta i våra våtmarker, hade också problem med att komma ut i dessa onormalt vattenmättade marker.

+

Den **unika gråhägern**, som våldgästade skrattnåskolonin vid Säbysjön och plockat till sig skrattnåsungar under 14 år, tycks hålla på att avveckla verksamheten. År 2011 besökte hägern kolonin under ca 10 dagar och i år max 5 dagar. Vi får hoppas på att denna för måsarna positiva trend fortsätter.

Observationer av rara rovfåglar som **mindre skrikörn** och **stäpphök** vid 30-meterskärret.

Järvafältets andra observationen av **svarthuvad mås** (Säbysjön).

Järvafältets första observation av rastande **svärta** – 2 ex. vid Ravalen.

Den 27/9 sträckte 2 st **fjällgäss** över 30-meterskärret. Arten är mycket sällan observerad på Järvafältet.

Under perioden 24/8-20/9 räknades totalt 91 st sträckande **bivråkar** över 30-meterskärret och Fornborgsberget, vilket är rekord för området. Glädjande många av dessa var årsungar.

Värdefull biotop för områdets fåglar försvinner i samband med exploateringen av Barkarbyfältet, men den **klassiska kärrsångarelokalen** nära Järfälla kyrka ser ut att kunna räddas.

Inbjudan av Järfälla ridklubb till att medverka vid deras arrangemang för att fira **Ridsportens 100-årsjubileum**.

Ett bra samarbete med ridklubben är viktigt för att på bästa sätt kunna nyttja hästarna vid betet på områdets fågelmarker som bl a Säby strandäng.

TV besökte vid några tillfällen **Säby strandäng och 30-meterskärret** för att producera program om fåglar, vilka förhoppningsvis kommer att visas på allra bästa sändningstid.

Klubbens medlemmar har uppvisat en fortsatt **givmildhet till klubbens fågelmatningar**.

JOKs innekvällar lockade till sig större publik än någonsin tidigare och vi satte ett **nytt årsrekord med totalt 217 deltagare**.

JOK serverade kaffe m m på Naturskolans kafé vid fyra tillfällen även detta år.

Säbysjöns nedbrunna **fågeltorn kan kanske ersättas redan under år 2013**, och vi håller givetvis tummarna så att dessa vitnar för att detta kan genomföras.

-

Fiskgjuseparet vid Säbysjön misslyckades. Paret inledde häckningen vid normal tid och lyckades få fram ungar, men dessa blev tyvärr bara några dagar gamla.

Järvafältets första **sångsvanshäckning** fick ett sorgligt slut. Samtliga ungar (3 st) dog bara några veckor gamla.

För första gången drabbades/förstördes under den gångna vintern JOKs **fågelplanscher** vid fågelmatningarna (Fäbodamatningen) av klotter. Att köpa in och plasta in nya fågelplanscher ger naturligtvis en extrakostnad för klubben.

Antalet häckande par med **sydliga gulärlor** (rödlistad art) fortsätter tyvärr att minska. Detta gäller inte bara på Järvafältet utan också generellt i vår del av landet.

Ingen skedandshäckning vid Säbysjön, där arten häckat nästan varje år sedan Säby strandäng restaurerades i mitten av 1990-talet.

Det verkar som snudd på omöjligt att få tillbaka **svarthakedopping** som häckfågel vid sjöarna på norra Järvafältet.

I år noterades **färre brunandshäckningar** i Säbysjön än på många år.

Antalet **rastande änder har** under de senaste höstarna minskat på Järvafältet och detta framför allt vid Säbysjön.

Antalet observationer av **mink** var i år större än på många år vid Säbysjöns skrattnåskoloni. Lyckligtvis är dock antalet minkobsar fortfarande relativt få.

Medlemsantalet i JOK minskade något under år 2012.

Alla inser väl emellertid att detta, med allra största sannolikhet, bara utgör en mycket tillfällig formsvacka.

Som ni ser blev även i år plus- och minuspalterna nästan lika långa. Om man fick önska sig något inför nästa år, skulle det gärna få vara, att det då inte kommer att finnas något att fylla minusspalten med. Men så vänligt sinnat kan väl inte ödet vara, inte ens mot oss JOKare.

VINTERNS FÅGELMATNINGAR

Vid månadsskiftet oktober-november körde JOK igång med klubbens fågelmatningar söder om Säbysjön, norr om Ravalen och väster om Fäboda.

Samtliga matningar är placerade nära vägar och därmed lättillgängliga för såväl skådare som övrig natur- och fågelintresserad allmänhet. Matningarna vid Säbysjön och väster om Fäboda anordnas helt i JOKs regi.

Matningen norr om Ravalen utgör ett samarbete mellan Sollentuna kommun och JOK.

Liksom tidigare vintrar kommer JOK, att med pengar ur klubbkassan, främst satsa på att köpa in solrosfrön till matningarna.

Vi kommer också att försöka införskaffa större talgbitar från någon lämplig affär.

För att de aktuella fågelmatningarna skall fungera lika bra som under tidigare vintrar, är det givetvis mycket värdefullt om matningarna stötts med kompletterande fågelmatbidrag i form av solros- och viltfågelfrön, talgbollar, nötter, bröd, frukt, ostrester o s v.

Under föregående vinter erhöU JOK dessutom en hel del matningspengar från er medlemmar, vilket givetvis är mycket uppskattat.

Stort tack för detta.

Du, som tycker att klubbens medlemsavgift kanske t o m är några kronor för låg, får gärna sätta in ett litet fågelmatningsbidrag på JOKs plusgirokonto (580 132-9) i samband med att du betalar in medlemsavgiften för år 2013.

Dessa extrapengar kommer att nyttjas vid våra fågelmatningar, som tyvärr tenderar till att bli allt kostsammare för varje år.

JOK har som vanligt skyltat upp matningarna med SNF:s trevliga fågelplansch ”Vinterfåglar”. Under föregående vinter drabbades tyvärr några planscher av klotter och tyvärr behåller fågelplanschen inte färgerna mer än 1-2 säsonger, vilket upplevs som en aning trist.

P g a klottret och urblekningen av färger har nya planscher anskaffats och inplastats inför denna vinter. Detta utgör naturligtvis en extra kostnad för klubben.

Under de senaste vintrarna har tyvärr allt flera villa- och radhusägare känt sig tvingade att avstå från att mata småfåglarna. Detta p g a att antalet ovälkomna gäster i form av råttor blivit oacceptabelt stort.

Därmed kan det visa sig att JOKs matningar, som väl förmodligen också lockar till sig råttor, men ligger tillräckligt långt från bebyggelse för att inte verka störande, sannolikt får ett ännu högre värde för våra småfåglar än tidigare.

Har du frågor, kommentarer eller idéer angående JOKs fågelmatningar bör du kontakta de **matningsansvariga**:

Tommy Carlsson, Anders Lindberg och Olle Bernard (Säbysjön).

Björn Wester och Bo Hallman (Fäboda).

Mats Weiland och Rikard Dahlén (Ravalen).

UTFÖRDA/PLANERADE NATURVÅRDSARBETEN

Säby strandäng och 30-meterskärret

Den gångna hösten var minst sagt nederbördsrik, vilket gjorde att våtmarker som Säby strandäng och 30-meterskärret var sankare än normalt. Detta medförde att Järfälla kommuns planerade underhållsarbeten under hösten på strandängen och vid 30-meterskärret fick skjutas upp.

Våtmarksarbetet kommer istället att genomföras då tjäle och is förhoppningsvis kan underlätta framkomligheten för tillgängliga maskiner.

P g a att strandängen var så sank denna höst kunde inte djuren, framför allt inte hästarna, beta av strandängen i normal omfattning. Detta innebär att strandängen måste bearbetas maskinellt, för att vara i bästa skick inför nästa fågelsäsong.

JOK planerar att utföra klubbens traditionella vassröjning på Säby strandäng med tillhörande

öar den 9/2. Läs mer om klubbens vassröjning på annan plats i detta JOK-blad.

Ravalen

Sollentuna kommuns planering inför vinterns arbeten omfattar bl a vassröjning mellan Ravalen och Bögs våtmark.

Det kan också bli aktuellt med att bearbeta en del av den strandäng, som är belägen vid Ravalens sydvästra del.

Råstasjön

Under sensommaren vassröjde Solna kommun hela Råstasjöns västra strand.

För att utöka arealen klarvattenytor i Råstasjön anlätade Solna kommun en entreprenör, som med en vattenburen maskin avlägsnade en stor mängd vattenväxter.

ETT SYNNERLIGEN BRA ÅR VID 30-METERSKÄRRET

JOK bildades för drygt 50 år sedan och under större delen av klubbens levnad har 30-meterskärret utgjort en intressant fågelokal för klubbens medlemmar.

Under åren 1960-90 tilläts lokalen växa igen, men dessförinnan kunde bl a dubbelbeckasin och t o m orrspele avnjutas här.

Då kärret växt igen, och mest bestod av något som kan beskrivas som tät strandskog (mest al, asp, sälg och björk), observerades fåglar som bl a hökuggla, flodsångare och pungmes här.

Efter att Järfälla kommun under 1990-talet restaurerat och återskapat de öppna ytorna vid 30-meterskärret, upptäckte några av oss i JOK, att det fungerade riktigt bra att sträckskåda här.

Lokalen kan tyvärr inte erbjuda någon upphöjd utsiktspunkt, men tack vare den fria sikten från kärrets obsplats, är förutsättningen till sträckskådning ändå tämligen god.

Antalet skådare har under åren blivit allt flera vid 30-meterskärret, vilket framför allt brukar märkas i samband med höststräcket. Även under övriga årstider besöks lokalen nästan dagligen av såväl JOKare som tillresta fågelvänner, och denna skådaraktivitet har naturligtvis starkt bidragit till att antalet trevliga fågelobservationer vid lokalen blivit imponerande många.

Under den gångna hösten koncentrerades JOKarnas fågelskådning mer än någonsin tidigare till 30-meterskärret och detta främst för att vi inte hade något fågeltorn att besöka vid Säbysjön.

Här följer en förteckning som omfattar de intressantaste observationerna vid **30-meterskärret år 2012** (detta fram till mitten av november):

Mindre sångsvan	Småfläcklig sumphöna	Rödstrupig piplärka
Bläsgås	Kustpipare	Skärpiplärka
Fjällgås	Kustsnäppa	Forsärla
Prutgås	Dvärgbeckasin	Trastsångare
Gravand	Dubbelbeckasin	Skäggmes
Brun glada	Myrspov	Snösiska
Stäpphök	Tretåig mås	Sommargylling
Mindre skrikörn	Lappuggla	Större korsnäbb
Kungsörn	Hökuggla	Rosenfink
Pilgrimsfalk	Gråspett	Tallbit

REKORDSTRÄCK AV TRANOR ÖVER 30-METERSKÄRRET

Tranan är ju en av de fågelarter som ökar i antal, något som vi verkligen kunde konstatera i samband med årets höststräck över 30-meterskärret.

Denna höst, under perioden 24/9–8/10, sträckte **totalt 2330 st tranor över 30-meterskärret**, vilket utgör ett nytt höstrekord för arten på Järvafältet och detta med mycket bred marginal.

Följande höga sträckesiffror (höststräcket) har tidigare noterats på norra Järvafältet:

1320 st sträckande tranor hösten 2004,
1250 st hösten 2005
1230 st hösten 2004
1010 st hösten 2011
960 st hösten 2008

MINIFÖRTECKNING ÖVER JÄRVAFÄLTETS FÅGLAR

JOKs hemsida innehåller en sk Miniförteckning över Järvafältets fåglar.

Miniförteckningen, som uppdaterats under december 2012, kan hämtas och skrivas ut för den som eventuellt önskar sig en krysslista för Järvafältets fåglar.

Miniförteckningen finner du, genom att via hemsidans vänstra spalt klicka dig fram via "Rapporter" och därefter "Artlista". Sedan är det bara att kryssa på. Lycka till!

INBJUDAN TILL VASSRÖJNING DEN 9/2

Även denna vinter kommer JOK att försöka få bort så mycket vass och sly som möjligt på Säby strandäng med tillhörande öar, och detta främst för att Säbysjön skall få behålla en av landets större skrattmåskolonier. Med en bibehållen skrattmåskoloni vid Säby strandäng gynnas dessutom flera andra arter sjö- och våtmarksfåglar.

Arbetet består liksom tidigare att med liar och saxar framför allt avlägsna växter ute på skrattmåskolonins öar. För att göra JOKs insats framgångsrik är det naturligtvis önskvärt att så många som möjligt har tid och lust att ställa upp vid detta viktiga naturvårdsarbete.

JOK får som vanligt låna liar från Järfälla kommun. Dessutom äger JOK fyra st liar som skall användas vid denna typ av verksamhet.

Påminnelse och information om bl a isförhållandet inför JOKs naturvårdsdag på Säby strandäng presenteras på JOKs hemsida ("Anslagstavlan"), då den "stora dagen" närmar sig.

EXTRA RÖJNINGSDAGAR VID SÄBY STRANDÄNG

I likhet med de tidigare vintrar planerar JOK att försöka genomföra några extra vassröjningsdagar vid Säby strandäng.

Dessa insatser utgör en viktig komplettering till JOKs stora vassröjningsdag (9/2), och brukar visa sig vara värdefulla för att vi skall nå ett gott resultat vid strandängen.

PS 1: Det är givetvis mycket värdefullt att du, som endast har möjlighet att medverka under en del av röjningsdagen, ändå försöker hinna med och bidra med ett lite kortare arbetspass på strandängen.

Ingen av oss orkar stå och lia flera timmar i sträck, och därför krävs avbytare vid verktygen, för att vi skall klara av att nå det goda resultat som vi eftersträvar.

PS 2: JOK bjuder som vanligt på korv, som vi tillsammans grillar över öppen eld.

Frågor angående vassröjningen kan ställas till Olle Bernard tel: 580 37 257, 070 340 5883.

*Väl mött på Säby strandäng
lördagen den 9/2.
Arbetet startar kl 9 och
beräknas pågå fram till ca kl 13.*

JOK FIRADE ATT RIDSPORTEN FYLLDE 100 ÅR

Lördagen den 8/9 firade Ridsportförbundet sitt 100-årsjubileum genom att bl a hålla sköppet hus vid Säby gård.

Järfälla Ryttarförening och Järfälla Ridcenter ansvarade för arrangemanget och till detta hade man inte bara bjudit in föreningar och företag som var knutna till ridsporten, utan också föreningar som var verksamma runt Säby gård.

JOK bedömdes vara en av dessa föreningar och därmed fick vi chansen att informera om klubbens verksamhet.

Säby gårds "hästfolks" inbjudan upplevdes positivt för JOK, eftersom ett bra samarbete med Säby gård, Järfälla kommun och JOK är viktigt, då det t ex gäller det för fågelfaunan viktiga hästbetet på Säby strandäng.

Information om tider osv för dessa "Extra vassröjningsdagar" annonseras på JOKs hemsida ("Anslagstavlan").

Är du intresserad av, och önskar medverka vid dessa extra vassröjningsdagar, får du gärna kontakta Olle B; tel: 580 37 257, 070 340 5883.

JOK medverkade vid Säby gård genom att bl a visa bilder på många av de fåglar som kan ses vid Säbysjön, detta kompletterat med visning av diverse fågellitteratur, samt kanske främst genom att "snacka fågel" med många besökare.

Förhoppningsvis lyckades klubbens representanter (Sophie Larsson, Johan Wallin, Lena Radler, Ulf Franzén, Lars Imby, undertecknad samt flera andra JOKare) informera och sprida intresset för områdets fågelliv, så att vi blir ännu fler med kikare ute på Järva-fältet.

Och det är väl inte helt omöjligt, att vi efter firandet av ridsporten allt oftare kommer att få se beridna skådare i våra marker.

TRETÅIG MÅS NY ART PÅ JÄRVAFÄLTET

Den 3/11 upptäckte Tommy Carlsson en ensam sträckande mås över 30-meterskärret, flygande i riktning söderut mot Barkarbyfältet och Mälaren.

Observatörerna vid 30-meterskärret kunde minst sagt överraskade konstatera att den förbisträckande måsen visade upp en vingovansida som var tydligt tecknad med ett mörkt/svart "W".

Möjliga måsar att se i området med denna vingteckning är dvärgmåsen och tretåig mås.

Den aktuella måsen flög med jämna vingslag och mycket stabilt i en rak flygbana, vilket en dvärgmåsen inte brukar göra.

Eftersom observatörerna (4 st JOKare) dessutom konstaterade att den aktuella måsen var skratmåsen artbestämde denna till en **ung (1K) tretåig mås**.

Om observationen av denna mås gjorts på Västkusten hade artbestämningen varit tämligen enkel. Men att få se en art som tretåig mås sträckande över Järvafältet, upplevs däremot som en aning överkligt.

Under en period i samband med observationen av den tretåiga måsen på Järvafältet, var antalet observationer av arten betydligt flera än normalt i både Östersjön och Bottenhavet och nya dagsrekord för tretåig mås slogs vid bl a östra och södra Öland.

Tretåig mås är ovanlig att få se i inlandet, men observationer förekommer dock emellanåt. Vid Kviksundsbron (Västmanland) sågs en ung tretåig mås den 21/10 2012 och i Mora (Dalarna) också en ungfågel den 23/10 2012. Undertecknad besökte Övre Föret (Uppsala) den 11/4 2002 för att där titta på en rastande tretåig mås.

Tretåig mås blev art nr 269* som observerats på Järvafältet och art nr 263* på områdets norra del.

* Eftersom RRK Stockholm kräver raritetsrapport på fynd av tretåig mås, måste en sådan skickas in och förhoppningsvis godkännas för att angivna artantal skall gälla.

NATTSKÄRRA - NY ART PÅ NORRA JÄRVAFÄLTET

I samband med JOKs söndagsvandring den 30/9 berättade en av deltagarna (**Rolf Perbrink**) att han den 22/9 upptäckte en nattskärna, som han dessutom filmat, i närheten av Fornborgsberget. Rolf lovade att skicka över några bilder på den filmade fågeln, och visst var det en nattskärna som han filmat. En nattskärna som låg och vilade på en trädgren.

Rolfs observation utgör det **första fyndet av arten på norra delen av Järvafältet**.

Nattskärna har observerats på södra delen av Järvafältet vid följande fyra tillfällen:
1962.08.31 1 ex. vid Kålkärret* i skymningen.
1963.08.13 1 ex. vid Kålkärret*.
1966.07.19 1 ex. vid Stockholms tygstation*.
1966.07.23 1 ex. hördes vid Kista.

Vi kan således konstatera, att det var 46 år sedan som en nattskärna observerades på Järvafältet. Hoppas bara att det inte dröjer lika lång tid till nästa nattskärreobs på Järvafältet.

* Kålkärret och Stockholms tygstation är gamla fågellokaler, som inte längre existerar p g a att dessa byggts bort för flera decennier sedan.

PUBLIKVÄNLIGA NÖTKRÅKOR I VIBY

Från den 28/10, och åtminstone fram till senare delen av november, uppehöll sig två nötkråkor i Viby och detta i en relativt liten hasseldunge alldeles intill Vibyvägen.

De båda nötkråkorna var mycket orädda och visade generöst upp sig för många intresserade besökare. Arten är, åtminstone i vårt område, normalt relativt svår att komma så här nära, och som regel brukar observationerna av nötkråkor gälla överflygande fåglar.

Beträffande dessa två nötkråkor diskuterades rastillhörigheten ivrigt.

Flera anser att den ena av nötkråkorna var en vanlig nötkråka (*nucifraga caryocatactes*) och den andra en smalnäbbad nötkråka (*nucifraga macrorhynchos*).

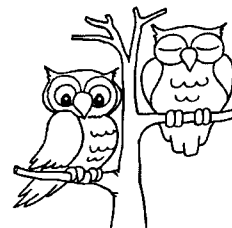
Den smalnäbbade nötkråkan ses i vårt område i samband med invasioner från öster.

Denna nötkråkeras häckar dock sedan flera år tillbaka på flera platser i Norrland.

ÅR 2012 – JÄRVAFÄLTETS BÄSTA UGGLEÅR

Under år 2012 observerades flera ugglearter på Järvafältet än någonsin tidigare och totalt upptäcktes 8 arter i området. Att antalet blev så stort, beror till mycket stor del på att flera av de ugglearter som häckar i Norrland inte kunde finna tillräckligt med föda i sitt normala häckningsområde, utan tvingades flytta söderut för att försöka överleva.

En av dessa norrlandsugglor är lappuggla och denna art invaderade de mera sydligt belägna delarna av vårt land. På Järvafältet fick vi vänta ända fram till den 28/5, innan vi kunde konstatera det första fyndet någonsin av lappuggla på Järvafältet. Här följer en sammanställning av de uggleobservationer som hittills (15/11) gjorts år 2012 till "Järvafältets bästa uggleår".

LAPPUGGLA

Den 28/5 upptäcktes en rastade lappuggla i skogsområdet mellan Gamla Barkarby och Akallavägen. **Utgör första fyndet av arten på Järvafältet.**

Den 25/9 rapporterades om en sittande lappuggla nära Kista, öster om E4.

Två dagar senare (27/9) upptäcktes en lågt flygande lappuggla över fågelrestaurangen vid 30-meterskärret. Lappugglan sågs därefter, dvs under den 27/9, rasta och födosöka i Fågeltornsskogen (Fasanholmen).

Den 5/10 observerades en lappuggla vid Älgkärrstippen. Denna lappuggla hördes dessutom ropa, vilket måste vara första gången som lappugglans rop ljudit över Järvafältet.

SLAGUGGLA

Sannolikt samma slaguggla som observerats fram till den 12/12 2011 vid Råstasjön återupptäcktes den 17/1 2012. Slagugglan observerades även den 22/1 norr om Råstasjön. Den 23/3 sågs åter en slaguggla på södra delen av Järvafältet. Denna slaguggla, som förmodligen var samma individ som uppehöll sig vid Råstasjön under november–januari, upptäcktes väster om Överjärva gård.

Denna slaguggla sågs även 24, 25 och 27/3.

Under tidig morgon den 12/10 hördes en ropande slaguggla vid Älgkärrstippen, vilket sannolikt är första gången som denna art hörts ropa på Järvafältet.

HÖKUGGLA

En hökuggla uppehöll sig den 5-6/10 i den sk vinterkohagen, som är belägen alldeles söder om 30-meterskärret.

PÄRLUGGLA

Den 18/1 hittades en död pärluggla vid Knista, ca 100 meter väster om E4, och därmed alldeles utanför det som vi i JOK benämner Järvafältet.

I Kista upptäcktes en pärluggla den 21/3 då den olyckligtvis hade kraschat in i ett fönster.

Till all lycka klarade sig pärlugglan så pass bra, att den efter lite vila kunde flyga in i en tät gran, där den förhoppningsvis kunde återhämta sig.

SPARVUGGLA

Under perioden 5/1-8/3 uppehöll sig minst en och kanske två st sparvugglor i området Fäboda – Brända berget – Kalkviken – Rocksta.

Den 14-15/3 samt den 24/3 observerades en sparvuggla vid Killingtorp, beläget på södra delen av Järvafältet.

Den 29/10 hördes en visslande sparvuggla vid 30-meterskärret. Sparvugglan flög strax efter upptäckten iväg mot Fasanholmen.

HORNUGGLA

Den 16/3 hördes en hornuggla vid Bromsten.

En hornuggla flög över 30-meterskärret den 30/4.

Under kvällen den 2/7 upptäcktes en hornugglekull med 3 st tiggande ungar vid Skogvaktarkärret. Utgör troligen den enda lyckade häckningen i år på Järvafältet.

Den 3/7 sågs en hornuggla vid Blötängen och eventuellt gjordes ett häckningsförsök även i detta område.

JORDUGGLA

Den 25/5 upptäcktes en rastande jorduggla på Barkarbyfältet.

En jorduggla, förmodligen samma individ som sågs den 25/5, jagade under kvällarna den 6-9/6 ute på Barkarbyfältets öppna ytor, samt på de närläggna fälten vid Hästa gård.

Tidigt under kvällen den 24/10 sågs 2 st jordugglor rasta och förmodligen också födosöka på Barkarbyfältets södra del.

KATTUGGLA

Endast en konstaterad häckning noterades i år på Järvafältet (nära 30-meterskärret).

Ytterligare några häckningar bör ha genomförts i området, men något bra kattuggleår verkar det uppenbart inte ha varit i vårt område år 2012.

JÄRVAFÄLTSRARITETER

SEPTEMBER - MITTEN AV NOVEMBER

Bläsgås

Den 27/9 sträckte totalt 79 st bläsgäss över 30-meterskärret.

Fjällgås

Över 30-meterskärret sträckte 2 st fjällgäss i en grupp bestående av en vitkindad gås och några få säd- och bläsgäss.

Prutgås

Den 27/9 sträckte en grupp med ca 90 st prutgäss över 30-meterskärret, Barkarbyfältet och Granholmstippen.

Senare samma dag sträckte ytterligare 15 st prutgäss över Barkarbyfältet.

Bergand

Den 26/9 rastade 2 st bergänder i Ravalen.

I samma sjö rastade ytterligare en bergand den 18-20/10.

Vid Översjön rastade en bergand den 27/10.

Kungsörn

En ung kungsörn sträckte över 30-meterskärret den 5/10.

Ytterligare en kungsörn (ålder 2K) sträckte över samma lokal den 6/10 och just denna örn sågs sträcka ut vid Landsort dagen därpå (7/10).

Ännu en kungsörn (2K) sträckte över 30-meterskärret den 7/10 och denna kungsörn sågs även från Granholmstippen.

Den 7/11 sträckte ytterligare en kungsörn (1K) över 30-meterskärret.

Pilgrimsfalk

Under september sågs 6 st sträckande pilgrimsfalkar och under oktober ytterligare 4 st sträckande över Järvafältet. Samtliga av dessa tio sträckte över 30-meterskärret.

Dessutom finns en rapport i "Svalan" om en rastande pilgrimsfalk vid Hjulstakorset den 20/10.

Kustpipare

Den 1/9, 12/9 och 27/9 observerades en överflygande kustpipare vid 30-meterskärret.

Över Solhöjden flög en kustpipare den 4/9.

Dubbelbeckasin

Den 28/8-3/9 rastade en dubbelbeckasin vid 30-meterskärret.

Dvärgbeckasin

Både den 4/10 och den 22/10 upptäcktes en rastande dvärgbeckasin i 30-meterskärret.

På Barkarbyfältet upptäcktes en rastande dvärgbeckasin den 21/10.

Hökuggla

Den 5-6/10 uppehöll sig en hökuggla i den sk vinterkohagen alldeles invid 30-meterskärret.

Lappuggla

Enligt uppgift i "Svalan" sågs den 25/9 en sittande lappuggla nära Kista, öster om E4.

En lappuggla rastade och födosökte vid 30-meterskärret den 27/9.

Den 5/10 observerades en lappuggla vid Älgkärrstippen.

Slaguggla

Den 12/10 hördes en ropande slaguggla vid Älgkärrstippen.

Sparvuggla

Den 29/10 upptäcktes en visslande sparvuggla vid 30-meterskärret. Sparvugglan sågs strax efter upptäckten flyga iväg mot Fasanholmen.

Jorduggla

På Barkarbyfältets södra del sågs 2 st jordugglor rasta och förmodligen också födosöka under tidig kväll den 24/10.

Nattskärra

Den 22/9 rastade en nattskärra vid Fornborgsberget.

Utgör första fyndet av arten på norra delen av Järvafältet.

Tretåig mås

Den 3/11 sträckte en ung tretåig mås över 30-meterskärret och Barkarbyfältet. Utgör **första fyndet av denna art på Järvafältet**. Mer om detta fynd på annan plats i detta JOK-blad.

Gråspett

Från obsplatsen vid 30-meterskärret sågs den 8/11 en gråspett (hona), då den rastade på Fasanholmen, i Vinterkohagen och nedanför Älgkärrstippen.

Rödstrupig piplärka

Under den gångna hösten observerades betydligt flera rödstrupiga piplärkor än normalt på Järvafältet.

Lokaler med sträckande/överflygande/rastande rödstrupiga piplärkor var bl a 30-meterskärret, Barkarbyfältet, Barkarby kyrkby, Hästa groddamm och Råstasjön.

Skärpiplärka

Den 28/9 rastade en skärpiplärka vid Brotorp, nära Igelbäcken. Brotorp ligger på södra delen av Järvafältet.

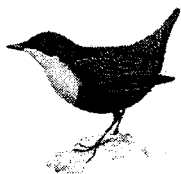
Forsärla

Den 30/9 sträckte en forsärla över 30-meterskärret.

Utgör årets enda fynd av arten på Järvafältet.

Strömstare

Den 4/11 upptäcktes en rastande strömstare vid Igelbäcken invid Stens bro (30-meterskärret).

Nötkråka

Denna höst var antalet observationer av nötkråkor betydligt större än på flera år. I Viby uppehöll sig 2 st födosökande (hassel-nötter) och dessutom mycket orädda nötkråkor från den 28/10 och åtminstone till den 21/11. Den ena, och kanske båda av dessa nötkråkor, bedöms vara av den smalnäbbade östliga rasen.

Vinterhämpling

Vid Säby gård sågs en grupp med 10 st vinterhämplingar den 3/11.

Större korsnäbb

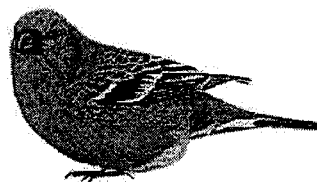
Höstens observationer av större korsnäbbar:
8/10 1 ex. överflygande 30-meterskärret.
10/10 4 ex. vid Fornborgsberget.
14/10 3 ex. över Ravalen/Fornborgsberget.

Rosenfink

Den 10/9 upptäcktes en rastande rosenfink vid 30-meterskärret, norr om Igelbäckens dämme.

Tallbit

Med början i oktober inleddes en omfattande invasion av tallbitar och dessa gäster kom som vanligt med största sannolikhet från öster. Tyvärr saknas det rönnbär, tallbitarnas favoritföda, i vår del av landet, så risken är stor att dessa snabbt tvingas flytta vidare söderut. Höstens första tallbitar på Järvafältet observerades vid 30-meterskärret den 6/11. Därefter observerades tallbitar, flertalet tyvärr bara förbisträckande, vid många tillfällen på både norra och södra delen av Järvafältet.

SPÄNNANDE GÅSDAG PÅ JÄRVAFÄLTET, MED LAPPUGGLA SOM BONUS

Över Järvafältet passerar i samband med vår- och höststräcket flyttande gäss. Antalet varierar emellertid relativt kraftigt mellan olika år. Vid några få tillfällen, men tyvärr långt ifrån varje år, kan man få uppleva riktigt goda gåsdagar på Järvafältet. Antalet översträckande gäss är då relativt stort och arterna ofta flera.

Den 27/9 fick de närvarande vid 30-meterskärret uppleva en sådan trevlig och spännande gåsdag. Då sträckte nämligen 86 st sädgäss, 79 st **bläsgäss**, 2 st **fjällgäss** och 90 st **prutgäss** över obsplatsen.

Mest anmärkningsvärt var observationerna av **fjäll- och prutgässen**. Fjällgäs har tidigare bara observerats vid några mycket få tillfällen på Järvafältet.

Flera av de bläsgäss, samt gruppen med prutgäss, som passerade över 30-meterskärret den 27/9, observerades även från Granholmstippens topp.

Senare på eftermiddagen den 27/9 sträckte ytterligare 15 st prutgäss över norra Järvafältet, men då över Barkarbyfältet.

Dessutom flög under denna mycket trevliga gåsdag ca 310 st vitkindade gäss över 30-meterskärret, men dessa sträckte sannolikt inte, utan förflyttade sig troligen bara mellan lämpliga övernattnings- och provianteringslokaler.

Förutom glädjen över att få se så många sträckande gäss över 30-meterskärret, fick de närvarande skådarna också få vara med om att upptäcka en **lappuggla**, när denna på låg höjd kom flygande över fågelrestaurangen.

Tack vare att någon av skådarna vid obsplats 30-meterskärret nyttjade den klassiska s k "Rosenbergska skruven", d v s vände sig helt om jämfört med den normala skådarriktningen, upptäcktes lappugglan som annars kanske passerat obemärkt bakom ryggen på oss skådare.

Lappugglan valde därefter att under någon timme vila och födosöka på Fasanholmen, d v s fågeltornsskogen.

PS: Den "Rosenbergska skruven" är döpt efter den "svenska fältornitologins fader" Erik Rosenberg (1902-1971).

ROVFÅGELSTRÄCKET HÖSTEN 2012 -fram till den 20/11

Även denna höst bevakades i princip dagligen det rovfågelsträck som passerade över norra Järvafältet och detta framför allt från obsplatsen vid 30-meterskärret. I sammanställningen över höstens rovfågelsträck, som redovisas nedan, ingår även observationer från bl a Fornborgsberget och Älgkärrstippen.

Vid den gångna höstens rovfågelsträck noterades bl a att antalet bivråkar var betydligt flera än normalt. Däremot var antalet sträckande stenfalkar klart färre jämfört med tidigare höstar.

Höstens redovisning av rovfågelsträcket vid norra Järvafältet avslutas med en sammanställning över antalet sträckande rovfåglar under de senaste 10 åren vid detta område.

Bivråk

Antalet sträckande bivråkar över Järvafältet brukar inte vara så imponerande stort och ett antal på 15-20 st/höst har ansetts vara klart bra. Därför skiljer sig årets antal, med så många som 91 st sträckande, markant. Alla dessa bivråkar sträckte under perioden 24/8-20/9.

Blå kärrhök

Under hösten (9/8-26/10) observerades 31 st sträckande blå kärrhökar över norra Järvafältet. Att antalet blev så lågt beror sannolikt på ett dåligt häckningsresultat för arten år 2012.

Sparvhök

Totalt sträckte under hösten (28/8-7/11) 438 st sparvhökar över området.

Ormvråk

Under hösten (3/9-12/11) räknades 851 st ormvråkar in från obsplatserna på norra Järvafältet, vilket utgör det tredje högsta antalet under 2000-talet.

Fjällvråk

Under hösten (7/9-17/11) sträckte 77 st fjällvråkar över norra Järvafältet. Mycket få av dessa fjällvråkar var ungfåglar, vilket bekräftar uppgifterna om årets dåliga häckningsresultat för arten i fjällområdet.

Kungsörn

Efter tre höstar med totalt endast en sträckande kungsörn är naturligtvis höstens antal med 4 st mycket glädjande. Dessa kungsörnar sågs från obsplats 30-meters under perioden 5/10-7/11.

Fiskgjuse

Under perioden 9/9-30/9 sträckte 8 st fiskgjusar över området.

Tornfalk

Totalt sträckte ca 30 st tornfalkar över området, vilket var flera än normalt.

Stenfalk

Under denna höst sträckte bara 4 st stenfalkar, vilket är det lägsta antal som noterats för området på 2000-talet.

Pilgrimsfalk

Under hösten 2012 observerades totalt 12 st pilgrimsfalkar sträcka över norra delen av Järvafältet. Detta utgör den näst högsta sträckningsiffran som noterats för arten under 2000-talet.

Rovfågelsträcket över norra Järvafältet under höstarna 2003-2012										
Art	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Blå kärrhök	30	33	60	63	48	67	38	36	72	31
Sparvhök	-	-	750	575	542	750	428	396	625	438
Ormvråk	-	ca 500	755	770	635	1111	492	809	934	851
Fjällvråk	45	52	115	75	85	100	45	128	108	77
Kungsörn	9	4	5	2	0	8	0	1	0	4
Stenfalk	6	9	30	16	19	17	11	6	13	4
Pilgrimsfalk	2	7	18	10	5	3	7	9	9	12

JOKs exkursion till Skåne och Västkusten 6-10 september 2012

Deltagare: Anders Sennmalm (ledare), Jukka Markkanen, Hans Schwartz, Kjell Sahlberg, Jan Tallmark, Bo Tallmark och Bengt Lindberg.

När vi hämtade upp Jan och Bo hemma hos Jan kretsade två gamla och en ung havsörn rakt ovanför oss. Det tog vi som ett gott omen och stärkta av detta rullade vi söderut.

Första stoppet gjordes vid Tåkern. Vi besökte först Hovtornet i östra delen där två salskrakar och två unga rörhönor observerades. Därefter fortsatte vi till Glänåstornet i söder och fick där syn på det par rödhuvade dykänder som förmodligen genomförde Sveriges första kända häckning av arten i början av sommaren. Detta var ett kryss för Kjell och upplevelsen var tydlig så omtumlande att han blev sjuk i samband med detta. Dessbättre tillfrisknade han efter ett par dagar.

Fredagen startade vi med att skåda havsfågel vid Glommens sten. Förutsättningarna var väl inte de allra bästa, men vi gjorde en satsning. Förutom en stormfågel fick ett par av deltagarna se en mindre lira som visade sig hastigt. Även en obestämd lira sågs på ruggigt håll.

Efter ett par timmar bröt vi upp och gjorde ett kort stopp vid grannlokalen Morups Tånge, men där rådde högvatten så det var inga större vadarsamlingar på plats. Detta gällde generellt under resan, och de flesta lokaler låg långt under normal standard.

Vi fortsatte till näraliggande Munkagårdfloen där vi fått tips om en smalnäbbad simsnäppa. Den visade sig inte förrän efter en timmes tid, men medan vi väntade så åt vi lunch. En fin hane stenfalk på en åker förhöjde upplevelsen ytterligare.

Rapporter om en nilgås gjorde att vi drog norrut igen mot Getterön. Fågeln låg och sov i en grupp med kanadagäss och roligare än så blev det inte där.

Då det fortsatt att blåsa tänkte vi det kunde vara läge i Laholmsbukten. Vi valde att prova Skummeslövsstrand. Här spanade vi i drygt två timmar och fick se tre fjällabbar, varav en obs blev riktigt fin. Även en mindre lira visade sig ett par gånger, men tyvärr inte på riktigt njutbart håll. Nöjda med detta drog vi till vårt basläger i Maglarp utanför Trelleborg. Dock via Sturup där vi hämtade upp Bengt som först nu kunde ansluta.

Lördagen ägnades främst åt östra Skåne. Vi inledde vid Äspet utanför Åhus, och det visade sig bli resans bästa vadarlokal fastän det bara blev tolv arter vadare. Trevligaste fynden här var en rödstrupig piplärka och en ganska sen mosnäppa. En havsörn som försökte ta en skadad grågås ute på havet följdes med spänning. Gåsen klarade sig tills vidare. Vi fortsatte till Ravlunda skjutfält där vi dock inte gjorde några anmärkningsvärda fynd. Efter ett par lokaler till så ställde vi oss en timme vid Sandhammaren där vi dock kunde konstatera att sträcket var ganska magert. Vi bestämde oss för att avsluta i Börringe-Havgårdssområdet i förhoppning om att vi skulle få se någon av de tre mindre skrikörnarna som uppehållit sig i trakten. Dessa uteblev på sedvanligt manér, men en gammal kungsörn, och en äldre brunglada förgyllde stoppet.

Större delen av **söndagen** tillbringades på Falsterbonäset. Vi inledde förstås vid Nabben. Det var rätt mycket fågel i omlopp. Det mest spännande var två sträckande stäpphökar varav en 2K hane som nästan redan hunnit bli utfärgad. Även några sträckande pilgrimsfalkar och forsärlor bokfördes. Vid fyren noterades en mindre hackspett och ringmärkarna visade upp en sen härmsångare.

Efter lunch gjorde vi ett kort försök vid kanalen, men rovfågelsträcket gick för långt norrut för att vara njutbart.

Vi bestämde oss istället för att försöka på rovfåglar i Börringe-Havgårdssområdet. Där sågs en brunglada länge och på nära håll vid höjden med det måttligt poetiska namnet Punkt 106. Nu nåddes vi av ett larm på att tre mindre skrikörnar låg och kretsade mellan Vellinge och Höllviken. Vi chansade på att försöka jaga ifatt dem och åkte tillbaka. Men chansningen misslyckades tyvärr.

Även **måndagen** vigdes åt Falsterbo. En hel del fågel sträckte även denna dag, bland annat slog man nytt dagsrekord på sträckande sädesärta med 995 ex och putsade därmed det gamla rekordet från 1976 på 970 ex. I övrigt noterades bland annat tre sträckande rödstrupiga piplärkor och två kaspiska trutar.

Hela resans i särklass läckraste obs utgjordes av en fjällabb och en kustlabb som tillsammans sträckte söderut i makligt tempo på nära håll i medljus. Det var både ytterst pedagogiskt och ytterst estetiskt och skillnaden mellan dessa närstående arter framstod plötsligt som enorm.

Exkursionens sista fågelstopp gjordes vid Inre Foteviken. Här bjöds det på mycket änder och gäss, och skojigast var väl en snögås.

Under hemresan fogades tre arter till artlistan, nämligen nötskrika, dubbeltrast och en kattuggla.

Då årets exkursion summerades kunde vi konstatera att vi uppnått 148 arter, vilket är ett hyggligt antal.

Sedan år 2000 har denna exkursion nu sammanlagt noterat 228 arter.

Årets nytillskott blev nilgås, rödhuvad dykand, mindre lira, härmsångare och bergfink.

Anders Sennmalm

SÖNDAGSVANDRINGARNA

Även denna höst ledde **Bengt Sundberg** 4 st fågelvandringar på norra delen av Järvafältet. Vandringarna lockade som vanligt, trots att höstvädret ibland var något mindre njutbart, ett imponerande antal deltagare ut i Järvafältets fågelrika marker. Fågelvandringarna, som utgör ett samarbete mellan JOK och Sollentunas Naturskydds-

förening återkommer även våren 2013.

Datum för dessa härliga skådarmöten framgår i JOKs vårprogram på sidan 19 i detta JOK-blad.

JOK FIXAR KAFFET I NATURSKOLANS KAFÉ

JOK ansvarade även denna höst under två söndagar för serveringen vid det populära Naturskolekaféet vid Väsby gård.

JOKarna som fixade fiket åt många och mycket nöjda fikagäster var:

Karin Callmer ("lagkapten"), **Ulla Björkdahl**, **Gunta Dambekalns**, **Elisabeth Eklund** och **Orvar Fredriksson**.

Denna typ av ideellt arbete, som ovannämnda JOKare bidrar med, utgör sannolikt ett måste för att Naturskolekaféet skall kunna fortsätta med sitt öppethållande.

Förutom JOK ansvarar Naturskyddsföreningen, Friluftsförbundet i Sollentuna samt Södra Upplandskretsen av Svenska Turistföreningen för serveringen på Naturskolan.

JOK får för sin insats vid fiket mycket bra PR. Dessutom ger försäljningen en vinst, som fördelas i proportion till den arbetsinsats som varje förening bidragit med vid kaféverksamheten.

Under våren 2013 utökar JOK verksamheten vid Naturskolans kafé och kommer att ansvara för fiket vid tre tillfällen, söndagarna 20/1, 10/2 och 7/4.

JOK-bladet 4/2012

Bidrag till detta JOK-blad har lämnats av Andes Sennmalm och Ulf Svahn.

Dessutom har ett antal mycket ivriga ryktesspridare lämnat värdefull info.

Bidrag, uppslag, idéer m m till kommande JOK-blad mottages tacksamt.

JOK-doppingen,

som klisterdekal,
kan fortfarande köpas av
Karin Callmer, Olle Bernard,
Roland Jarvad och Mats Weiland.
Pris: 20 kr/st

Det ryktas att.....

när **Holger Stenson** kom hem efter sommarlovet, fick han ägna flera dagar åt att läsa igenom sin dators överfyllda mailbox. D v s om han inte lyd- de tipset om en s k snabblösning, levererad av da- tasnillena vid 30-meterskärret.

Deras föreslag gick ut på att Holger skulle vända upp och ner på datorn och skaka denna lite försik- tigt över en papperskorg, tillräckligt stor för att kunna ta emot en massa e-mail.

när **Lasse Imby** mitt under intensiv sträckskåd- ning vid 30-meterskärret försökte övertala **Holger Stenson** till att åka hem, drog Lasse till med nå- got så udda, som att nu måste de absolut åka, an- nars skulle han inte hinna till bankomaten innan den stänger.

PS: För allmän information så är det nog bara ute på Hässelbystäppen, som bankomaterna har begränsade öppettider.

när **Anders Nyberg** kom hem och meddelade sin fru att han köpt ett nytt hus, blev hon både glad och överraskad. När Anders så småningom för- tydligade, att köpet gällde ett nytt kamerahus, som kostade ungefär i nivå med en bättre begag- nad bil, dämpades hennes glädje en aning.

Lasse Imby sedan många år tillbaka arbetar med ett forskningsprojekt, där han försöker ta reda på hur många havsörnsobsar som det går på en kungsörnsobs på Järvaområdet.

JOK-bladet kommer naturligtvis att presentera en fullständig forskningsrapport, så fort som Lasse fått se sin första kungsörn på Järvaområdet.

efter det att **Holger Stenson** gjort ett inlägg på Facebook ansåg en ”motskrivare” att Holger lever kvar på 1700-talet.

Flera JOKare anser dock att han inte är fullt så gammal och JOK-bladet kan avslöja att Holger egentligen inte är en dag äldre, än att han fort- farande lever kvar på Åsa-Nisses och Fridolf Rhudins tid.

Karin Callmer måste åka ända bort till Kroatien för att måla tavlor.

För flertalet av oss andra JOKare, behöver vi inte åka längre än ut på Järvaområdet för att göra en och annan tavla.

när **Ove Lundin** (”vår” våtmarksentreprenör) arbetade med sin grävmaskin vid Igelbäckens dämme, blev 30-meterskärrets kossor mycket intresserade. Dessa samlades runt Oves maskin, där de stämde upp i ett kraftigt råmande. Här kan man verkligen snacka om att bli utmuad.

den i reklamen välkända Ipremanen har fått en motsvarighet i JOK, men i stället för en Ipreman lanserar JOK en Iphoneman (uttalas ”Ifänman”). Under vecka 42 på Öland tog **Göran Lettstrand** frivilligt på sig rollen att agera ”Ifänman” och framför allt var det hans nya mobiltelefons kame- rafunktioner som testades.

Vecka 42-filmen blir säkert en verklig kulturskatt över det Öländska Världsarvet, med sina extremt utsökta landskaps- och personpanorerar.

när **Karin Callmer** skrek ut sin glädje över sitt 300:ade kryss, detta i samband med att en mindre skrikörn sträckte över 30-meterskärret, insåg alla då närvarande varför skrikörnen heter just skrikörn.

Thomas Strid nästan helt tog över Naturmorgon i radions P1 lördagen den 22/9 och han pratade sig så varm för bärfisar, att den inte så insekts- kunnige var glad för att man ännu inte uppfunnit dofradio.

Alla JOKare vet givetvis att bärfisar är en stor grupp insekter, och att det finns 53 st bärfisararter i Sverige. Bärfisarna har fått sitt namn p g a att en del arter sprutar ut en obehaglig luktande väts- ka för att skrämja bort rovdjur.

PS: Thomas har varit projektledare för en nyut- kommen bok om bärfisar.

uppföljaren till programserien ”Bonde söker fru” blir ”**Elkonstruktör söker kontakt**” och vi JOK- are förväntar oss naturligtvis att den rutinerade elkonstruktören **Anders Nyberg** anmäler sig. Om Anders kommer med i programmet, kopplar han säkert upp oss JOKare på en hemlig special- ledning, så att vi inte missar några spännande de- taljer, i synnerhet inte sådana där kamerorna nor- malt inte brukar få vara med.

Roland ”Rulle” Jarvad kommer att bli ombedd att lämna ett bidrag till Sveriges Ornitologiska Förenings medlemstidning ”Vår Fågelvärld”. I denna tidning har man i ett antal nummer, under rubriken ”Smultronställen”, presenterat spännande fågellokaler och enligt rykten vill man gärna se att ”Rulle” skriver en liten artikel om sin favoritlokal Pommern. Vi kan säkert förvänta oss ett stort antal sköna beskrivningar om möten med spännande fåglar vid Ravalens pärla. ”Rulle” avslöjar kanske inte bara var han plockar sina smultron, utan också var han har sina bästa kantarellställen vid eller i närheten av sitt smult- ronställe Pommern.

PS: 30-meterskärret presenterades som nr två i ”Vår Fågelvärlds” serie om smultronställen.

PROGRAM FÖR JÄRVAFÄLTETS ORNITOLOGISKA KLUBB

Vintern – förhösten 2013

Järva-aktiviteter

Fågelvandringar

Även denna vår genomför JOK och Sollentunakretsen av SNF sina populära och välkända fågelvandringar på Järvafältet.

Bengt Sundberg leder som vanligt dessa fågelvandringar, vilka ger en verkligt god bild av områdets rika fågelfauna.

Du är välkommen att i trevlig gemenskap få möta våren och många av vårfåglarna på Järvafältet.

Fågelvandringarna äger rum **söndagarna 27/1, 24/2, 24/3 och 28/4.**

Samlingen sker vid **Naturskolan, Väsby gård kl 09.00.**

9/2 (lördag) – Røjning på Säby strandäng.

Även denna vinter kommer JOK att försöka avlägsna vass och sly på Säby strandäng och utanför liggande öar. Klubbens årliga insats bidrar till att området, sedan restaureringen genomfördes i mitten av 1990-talet, bibehållit sin höga klass som fågelokal.

Vassrøjningen utgör också en viktig social händelse, och bara detta gör att ditt deltagande borde vara en självklarhet!

Samling **lördagen den 9/2 kl 9.00** och alla som har lämpliga verktyg – liar, häcksaxar, sekatorer o s v – tar med dessa. För övriga ordnar föreningen redskapen.

Korv och saft serveras som vanligt gratis vid lunchpausen eller när arbetspasset avslutats. Mer info om denna viktiga naturvårdsinsats finns att läsa på annan plats i detta JOK-blad. Arbetsledare är Olle Bernard tel 08/580 37 257 eller 070/340 5883.

PS: Beträffande eventuella ”**Extra vassrøjningdagar**”, se annan plats i detta JOK-blad samt senare på JOKs hemsida (Anslagstavlan).

5/5 (söndag) – Fågelskådningens dag

JOK och Sollentuna kommun inbjuder till en ca 2 timmar lång guidad fågelvandring vid ”Fågelskådningens dag”

söndagen den 5/5.

Fågelvandringen **startar kl 08.00 från Bögs gårds parkering.**

JOKs medlemmar välkomnas naturligtvis och din medverkan bidrar säkert till att ”Fågelskådningens dag” blir en trevlig och givande exkursion för förhoppningsvis många fågelintresserade besökare.

Chefsguide och samordnare vid ”Fågelskådningens dag” är Rikard Dahlén (tel: 626 77 69).

*JOK ansvarar för serveringen på
Naturskolans kafé söndagarna
20/1, 10/2 och 7/4.*

Övriga exkursioner

6/1 - 2013 (söndag) - Nyårsplock

Vi börjar nyåret med det traditionella nyårsplocket. Vi siktar på Nyköping som brukar vara bra men är öppna för att det kan bli annat resmål vid bättre förutsättningar på annan plats.

Vi åker i egna bilar.

Jubileumsåret nummer 15 med denna tur, ger kanske för första gången över 60 arter.

Anmälan till ulf.svahn@gmail.com senast 1 januari.

Lägg med om du kan ta egen bil och ditt mobiltelefonnummer.

En kväll under vecka 11 - Ugglekväll i Uppland

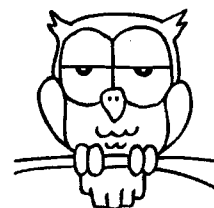
En ny exkursion som ger möjlighet att se, eller kanske mer troligt, höra flera av våra ugglor. Vi åker en lämplig väderkväll under vecka 11 till berguv och sparvuggla innan vi åker vidare för att försöka få slaguggla och kanske den svåraste, pärluggla. Vid motsvarande exkursion våren 2012 observerades berguv, slaguggla och kattuggla.

Vi åker i max tre personbilar och startar vid ca 16 - 17 på eftermiddagen och åker hemåt vid 23-tiden.

Medtag fika.

Kostnad ca 100 kr per person. Intresseanmälan till anders.sennmalm@bredband.net

Exkursionsledare Anders Sennmalm och Ulf Svahn.

16/5 (torsdag eftermiddag)- 20/5 (måndag kväll) – Öland

Vad går upp mot Öland i hänryckningens tid? En sejour till åtskilliga av öns spännande fåglar och fågellokaler utlovas.

Exkursionsledaren Stig Holmstedt, stig.holmstedt@gmail.com, tar emot din anmälan senast måndagen den 22 april (anmäl dig gärna tidigare eftersom antalet deltagare är begränsat!)

Färd i minibuss och övernattnings i exkursionsledarens två hus i Mellstaby, 13 minuters bilfärd från Södra Udden.

Självhushåll vad gäller frukostar och luncher (två kök finns), men gemensamma middagar i storstugan på kvällarna.

Kostnad i grova drag 1800 kr för bilhyra, bensin och övernattnings.

Anmälningsavgiften, 600 kr, skall vara inne på JOKs plusgirokonto 58 01 32 – 9 senast en vecka efter anmälan, d.v.s. måndagen den 29 april.

26/5 (söndag) - Heldags skärgårdstur till Singö ytterskärgård

Vi åker med Christer Hegarts ombyggda transportkutter "Einar" till Norrsten, Stridsbådorna och Aborren.

Vi kan garantera häckande tordmule, sillgrissla och även tobisgrissla. Andra arter som vi kan få se är havsörn, sjöorre, svärta, småskrake m. fl.

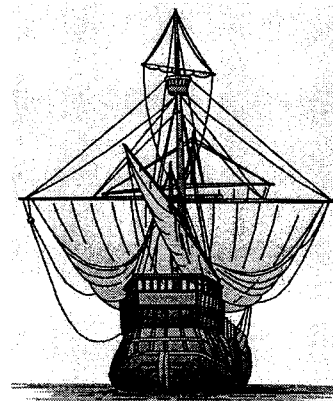
Det är tredje gången vi kör denna tur och förra gången hade vi tur med svartnäbbad islom och bud på praktejder.

Vi går iland på några av öarna för att kolla av småfåglarna.

Kostnaden för båten är 400 kr per person som betalas in på JOKs plusgirokonto 58 01 32 – 9 senast en vecka efter anmälan.

Anmälan till ulf.svahn@gmail.com senast 1 maj.

Maxantalet är 10 personer. OBS! Vid dåligt väder ställs turen in.

JOK:s innekvällar våren 2013

Innekvällarna äger rum på Naturskolan, Väsby gård och starttid är alltid 19.00.

Tisdagen 5/2 februari - Årsmöte följt av "Fågelåret 2012 på Järvafältet"

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar kommer vi att för femte året få en spännande redovisning av **det gångna året på Järvafältet**.

Bildmaterialet står **JOKs många duktiga fotografer** för och bildsammanställare och värd för kvällen är **Johan Wallin**.

Tisdagen 5/3 mars - Barrow, norra Alaska

Under flera år har Lidingöbaserade **Tomas Lundquist** skämt bort oss med fantastiska fågelbilder i såväl tidskrifter som på nätet.

Vi har nu förmånen att kunna erbjuda Tomas "live". Denna kväll kommer han att ta med oss till Barrow i norra Alaska, dit han gjorde en fågel/fotoresa i somras.

Räkna med en häftig kavalkad av högarktiska fågelarter - glasögonejder, praktejder, tuvsnäppa, brednäbbad simsnäppa, fjälluggla osv. Det kommer att bli en trevlig kväll!

Innekvällarna äger rum på Naturskolan vid Väsby gård på norra Järvafältet med början kl 19.00.

Parkering vid Bögs gård, därefter en kilometers uppfriskande promenad.

Klubben bjuder på fika med dopp efter föredragen/bildvisningarna!

EFTERLYSES -BILDER TILL JOKs ÅRSSAMMANSTÄLLNING

Har du tagit bilder under år 2012 som du tror kan lämpliga för JOKs årskronika, vilken kommer att presenteras i samband med JOKs årsmötet den 5/2?

Bilderna behöver inte bara visa fåglar, utan gärna också andra aktiviteter som JOK/JOKare meverkat vid under det gångna året.

I så fall bör du kontakta Johan Wallin tel. nr 793 94 54 eller via mail: cj.wallin@gmail.com.

Detta gärna före den 31/12 så att Johan hinner göra en bra sammanställning inför årsmötet.